

A SZENTENDREI KÉZISZERSZÁMGYÁR VÉDJEGYEI (1865 – 2000)

2007-ben jelent meg a „Fafeldolgozó vasszerszámok védjegyei – Fafeldolgozó vasszerszámokon található bejegyzett védjegyek az Osztrák – Magyar Monarchia és Magyarország területén 1876-1945” című könyvem, amely többek között Dr. Györe Andor tanulmányát is tartalmazza a Szentendrei Kéziszerszámgyárról. A 19-20. század fordulóján ez az üzem Magyarország egyik legnagyobb szerszámgyára volt, amely jó minőségű faiparos szerszámokat is gyártott. Jelen dolgozat kísérletet tesz arra, hogy összefoglalja a gyár által alkalmazott védjegyeket.

Az itt bemutatott védjegyképek a saját, valamint Németh János (†) és Kántor László hasonló, faiparos szerszám-gyűjteményében fellelhető kéziszerszámokról származnak.

A szerszámgyár tulajdonosai a működés 135 éve alatt négy védjegyet lajstromoztattak:

/1/ „Zimmer János szerszámáru-gyáros Szt.-Endrén. A budapesti kereskedelmi és iparkamarában 11871. szám alatt belajstromoztatta 1904. évi szeptember hó 30-án déli 12 órakor. Szentendrei gyára részére, még pedig acél- és vasszerszámokra alkalmazandó. Az áruba beütve használja. (26735. lajstromszám, 2517. lap.)” /Lásd: Központi Védjegyértékesítő 1905. év december hó, 982. oldal/

1.

/2-3/ „Csoknyai Jenő cég Szentendrén, belajstromoztatta: képviselője Harsányi és dr. Messinger budapesti ügyvivő által a budapesti kereskedelmi és iparkamaránál 20089. és 20090. szám alatt, 1909. évi december hó 23-án d. e. 11 órakor. Szentendrei szerszámgyára részére, még pedig szerszámokra, különösen ácsszerszámokra. Alkalmazási mód: az áruba üti, vagy sajtolja.” /Lásd: Központi Védjegyértékesítő 1910. év május hó, 649. oldal/

2.

3.

/4/ „105.571 1961. május 17. Szentendrei Kéziszerszámgyár cég, Szentendre. Vállalkozás: Gyári vállalat.

Áru: Harapófogó, kárpitos kalapács, vonókés, borítóvas,capin, rönkforgató, erdészolló, konyhabalta, döntő fejsze, hasító fejsze, ormos fejsze, ácsszekerce, bognártopor ...” /Lásd: Szabadalmi Közlöny 66. évf. 1961. év 8.sz. 258. old./

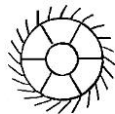
4.

Témánk szempontjait figyelembe véve a szerszámgyár működése három időperiódusra tagolható:

- I. 1865 – 1905
- II. 1905 – 1949
- III. 1949 – 2000

Az első periódust Zimmer János (Johann Zimmer 1835-1909) tevékenysége jellemzi, aki a szerszámgyárat 1865-ban alapította Budapesten, majd 1872-ben áthelyezte Szentendrére.

Az alapító 1904-ben lajstromoztatta védjegyét, de az 1899-es „Zimmer János utóda Helm Ferencz első magyar szerszám-gyár” árjegyzékén az alábbi gyári jegy is szerepel:

Zimmer J.

5.

Ezt a jegyet eddig egyetlen szerszámon sem sikerült megtalálnom. A szerszámokon a lajstromozott védjegy, a tulajdonos neve és a Szentendre helységnevé látható, (St.-Endre illetve Szt.-Endre formában) de ritkán előfordul a felirat védjegy nélkül is. Érdekes, hogy felirat nélküli védjegyes szerszámot még nem találtam. A szerszámokon az alábbi védjegy-variációk találhatók:

Zimmer J.
St. Endre

6.

ZIMMER J.
SZT.-ENDRE

7.

A második periódust Csoknyay Jenő fémjelzi, aki 1905-1914 között volt a gyár tulajdonosa. Csoknyay 1909-ben két védjegyet lajstromoztatott. Ezek közül a vadkant ábrázoló jegyet eddig egyetlen szerszámon sem sikerült beazonosítanom. Egy 1910. júliusi „Első magyar szerszámgyár Csoknyay Jenő Szentendre” árjegyzéken a bejegyzett védjegyek között ott szerepel a Zimmer által lajstromoztatott vizikerék is, tehát Csoknyay átvette elődje védjegyét. A szerszámokon az alábbi beütéseket azonosítottam:

8.

9.

CSOKNYAY
SZENTENDRE

10.

Csoknyay
Szentendre

11.

CSOKNYAY
SZENTENDRE

12.

13.

CSOKNYAY

14.

CSOKNYAY
SZENTENDRE

15.

Csoknyay
Szentendre

16.

Ismeretlen okból több beütöt hibásan készítettek el, így a szerszámokon is hibás feliratok jelennek meg (hiányzik az „Y” betű, ill. az ípszilon helyett pontos „I” szerepel.)

17.

CSOKNYAI
SZENTENDRE

18.

Nem sikerült kideríteni, hogy a Csoknyay féle védjegyet és feliratokat az öt követő új tulajdonosok meddig használták. Új védjegybejegyzést nem találtam, így még az is elképzelhető, hogy az 1949-es államosításig használták. Erre utalhat az, hogy az államosított vállalat első neve „Államosított Csoknyay Szerszámgyár” volt.

A harmadik periódus az 1949-es államosítástól a 2000. évi felszámolásig tart. Az államosított üzem új védjegyét 1961-ben lajstromozták. A védjegyképet az alábbi variációkban azonosítottam:

19.

20.

21.

22.

23.

A számok a szerszám tömegét (súlyát) mutatják. Az „Sz” betű jelentését nem ismerem, de valószínű hogy Szentendrére utal.

Néhány érdekes alakú baltafejen és egy erdész jelölő baltán együtt található a védjegy és egy öt tölgyfalevélből álló csillag, amely az 1851-ben alakult Országos Erdészeti Egyesület jelvénye:

24.

Az egyedi gyártású jelölő baltáról arra lehet következtetni, hogy külön megrendelésre gyártott szerszámokról van szó, ahol a megrendelő az Egyesületi tagságát szeretne volna demonstrálni.

Végezetül szemléltetésképpen álljon itt pár fotó a beütött védjegyekről:

25.

26.

27.

Recska Endre

